

інтелектуальних та художніх здібностей, логічного і образного мислення, пам'яті, фантазії, уваги, концентрації уваги не тільки на об'єкті та процесі, але й на відчуттях і почуттях. До прикладу, використання засобів арт-терапії (заняття образотворчістю, малюванням, ліпленням, різьбленням, розписом, вишивкою, плетінням, мозаїкою тощо) не лише розширюють горизонт для фантазування, але й за допомогою форми, фактури, кольору, методичного, ритмічного або навпаки імпульсивного повторювання рухів заспокоюють, знімають напруження, а результат приносить естетичне задоволення і піднімає настрій.

Позитивний вплив мистецтва, природи, колективної та індивідуальної проектно-дослідницької та ігрової діяльності доведений науково і на практиці дослідниками (Б. Брилін, Л. Виготський, Д. Ельконін, К. Кириллова, Г. Костюк, Н. Кривошея, О. Леонтьєв, Л. Масол, О. Медяник, І. Новоселецька, С. Рубінштейн, О. Рудницька, О. Федій та ін.), філософами (Ж.-Ж. Вюананбуаже, Г. Гегель, О. Лук, З. Фройд, Ф. Шеллінг, К. Юнг та ін.), психологами (Я. Корчак, З. Михальська, Л. Петрановська, О. Тараріна та ін.), лікарями (Б. Базьма, Е. Берн, В. Оклендер, П. Хабнер та ін.), педагогами (Я. Коменський, І. Песталоцці, О. Савенков, О. Сухомлинський та ін.), митцями (Н. Вакуленко, А. Хілл та ін.). Саме в соціумі у процесі спілкування людина здатна розкривати свої сутнісні риси. Невербальне спілкування через художні твори, які допомагають поділитися власними переживаннями і думками з оточуючими та в ході їх обговорення краще порозумітися, сприяє вчасному виявленню і діагностуванню в учня сигналів тривожності, агресії чи розладу, прохання про допомогу або надмірного занепокоєння чимось. За необхідності батьки, учитель або психолог здатні вчасно допомогти дитині в важкій стресовій ситуації та запобігти загостренню психологічних проблем та психічних розладів.

Отже, застосування естетотерапевтичних технік на шкільних заняттях може допомогти подолати стрес і втому, підвищити інтерес та мотивацію до навчання, зробити процес формування художньо-практичної компетентності комплексним, урізноманітненим новими прийомами та ефективним.

Література

1. Федій О. Естетотерапія: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 256 с.
2. Петрановская Л. Мы готовим детей к позавчашнему миру. URL: <https://www.pravmir.ru/lyudmila-petranovskaya-myi-gotovim-detey-k-pozavcherashnemu-miru/>

Мамус Г. М.

канд. пед. наук, доцент кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль

Харитонов В. В.

канд. пед. наук, доцент кафедри технологічної освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕТНОДИЗАЙНЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Посилений інтерес в суспільному житті до етнодизайну зумовлює навчати молоде покоління з урахуванням інтеграції народних традицій і сучасних тенденцій декорування виробів. Етнодизайн є видом художньо-проектної діяльності, у процесі якої студенти проявляють свої ідеї, знання про історичні витоки народних ремесел та їх використання для оформлення речей домашнього вжитку, інтер'єру, одягу. Вони трансформують елементи національної культури у сучасні вироби з використанням характерних форм, орнаментів, їх колористики та традиційних технік оздоблення.

Самостійне створення виробів з текстильних матеріалів в етностилі спонукає до зацікавленості й пізнавальної активності, а засвоєння теоретичного матеріалу і його подальша практична реалізація із урахуванням традицій декоративно-ужиткового мистецтва і напрямів

сучасного дизайну, сприяє формуванню художньо-естетичної культури та етнодизайнерської компетентності студентів. Формування зазначеної компетентності відбувається через зміст освіти. Зважаючи на вищевказане, в останні роки розширюється коло науково-педагогічних досліджень, які висвітлюють актуальні проблеми підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до успішної професійної діяльності.

На заняттях проектування виробів урізноманітнюються зміст, завдання, та спрямування їх проведення. Студенти досліджують характерні ознаки етностилу, дизайн сучасних виробів одягового призначення та асортимент аксесуарів й відповідно виготовляють вироби різної складності за конструкцією, пошиттям та оздобленням. Для їх створення вони використовують відомі техніки декорування та опановують нові.

У навчальному процесі доцільно використовувати вправи та завдання, які розвивають художньо-образне мислення й уяву студентів; сприяють засвоєнню основ, елементів і засобів композиційного формотворення, розвитку вмінь аналізувати форму та об'єм виробу з метою досягнення гармонійної єдності та його цілісного сприйняття; використанню творчих методів моделювання та вдосконаленню навичок оволодіння техніками та технологіями оброблення виробів із різних конструкційних матеріалів.

З метою виявлення можливостей щодо вдосконалення навчального процесу, організації та проведенні занять із проектування виробів з елементами етнодизайну проведено опитування вчителів трудового навчання та анкетування студентів.

У результаті аналізу експерименту виявлено, що знання вчителів з основ етнодизайну недостатньо відповідають вимогам теперішнього часу. Окрім того, не всі опитані виявили здатність творчо мислити, швидко реагувати на зміни й запити суспільства та відповідно самовдосконалюватися. Педагоги зазвичай впроваджують одноманітні традиційні методи навчання, а, наприклад, мультимедійні презентації представляють в одиноких випадках, оскільки не всі достатньо володіють навичками використання інформаційно-комунікаційних технологій. У результаті впровадження неактуальних методів навчання учні не мають можливостей пропонувати та реалізовувати свої творчі задуми. Зазвичай вони не виявляють зацікавленості під час обговорення проблем та планування подальшої проектної діяльності; у них недостатньо мотивації для здійснення пошуку необхідної інформації, що й призводить до байдужості, відсутності ідей та варіантів творчого створення виробів з елементами етнодизайну.

Результати анкетування студентів засвідчили, що майже третина опитаних висловилися за носіння традиційного українського національного одягу; але більшість – готові вдягати вироби сучасних стилів з використанням елементів етнодизайну. Студенти виявили бажання вивчати особливості художнього оформлення виробів різних стилів і країн; порівнювати й аналізувати елементи українських вишивок за регіональними особливостями; спробувати оздоблювати різні варіанти узорів машинним способом; декорувати з елементами етнодизайну не лише предмети одягу, а й домашнього вжитку; проектувати аксесуари для костюма та інтер'єрів різних стилів.

З огляду на опрацьовані результати експерименту зроблено висновок про доцільність створення та використання в навчальному процесі банку ідей та зразків об'єктів для творчої проектної діяльності студентів з метою проектування виробів з елементами етнодизайну; залучення студентів до діяльності гуртків «Hand made», які об'єднують різні види робіт із використанням традиційних технік народного мистецтва та нових тенденцій дизайну; відвідування виставок, майстер-класів та ательє сучасних етно-дизайнерів регіонального рівня. Важливим є спілкування й обговорення власних ідей з учнями та обмін досвідом із вчителями трудового навчання під час педагогічних практик, самостійна робота студентів та їх самовдосконалення. Врахування вказаних рекомендацій забезпечить формування етнодизайнерської компетентності студента, його загальнокультурний гармонійний розвиток.